

ІНШОМОВНА ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ЕКОЛОГІВ У СИСТЕМІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

У статті визначено особливості іншомовної професійної підготовки майбутніх екологів у системі екологічної освіти України. Проаналізовано шляхи досягнення максимальної ефективності іншомовної професійної підготовки майбутніх екологів. Визначено місце і значення іншомовної професійної підготовки як складової професійної підготовки майбутніх екологів. Охарактеризовано особливості підготовки майбутніх екологів до професійного спілкування в іншомовному середовищі в процесі іншомовної професійної підготовки. Доведено, що готовність до іншомовної професійної комунікації один з основних критеріїв визначення рівня професійної майстерності майбутнього еколога.

Ключові слова: екологічна освіта, професійна підготовка екологів, іншомовна підготовка, спілкування, професійне спілкування в іншомовному середовищі.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку України, її інтеграція в європейський економічний, культурний та політичний простір зумовили потребу у висококваліфікованих фахівцях різних галузей. Державна національна доктрина розвитку освіти в Україні визначила необхідність становлення освіти нового типу, що відповідає б потребам розвитку і самореалізації людини в нових соціокультурних ситуаціях і задовольнила потреби суспільства у фахівцях з високою професійною підготовкою, здатних до творчої праці, професійного розвитку, освоєння й упровадження інформаційних технологій, фахівцях, які володіють добре як рідною, так і іноземною мовами з метою спілкування в професійному середовищі, людей моральних та високоосвічених [7, с. 2].

Аналіз останніх досліджень. На сучасному етапі розвитку України особлива увага приділяється професійній підготовці фахівців нефілологічних спеціальностей, зокрема й фахівців природничого профілю. Екологія згідно з переліком напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями, належить до напрямів підготовки фахівців природничого профілю (Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 787) [9, с. 295].

Підготовка фахівців до майбутньої професійної діяльності є однією з актуальних проблем системи вітчизняної освіти. Проблемами професійної підготовки фахівців негуманітарного профілю займалися такі науковці: М. Архангельська, Г. Білецька, О. Вознюк, Г. Головченко, Р. Гришкова, І. Козловська, Ю. Маршавін, Н. Микитенко, Н. Ничкало, Н. Рідей, С. Рудишин, О. Тарнопольський та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В умовах входження України в європейський і світовий простір важливим напрямом професійної підготовки майбутніх фахівців різних спеціальностей визначено підвищення ефективності іншомовної професійної підготовки. Проте поступове скорочення навчальних годин для іншомовної підготовки майбутніх екологів зумовлює необхідність аналізу ситуації для подальшої оптимізації цього процесу.

Мета статті. Метою даної статті є аналіз особливостей іншомовної професійної підготовки майбутніх екологів у системі екологічної освіти України через призму основних аспектів концепції екологічної освіти України.

Виклад основного матеріалу. Програмні документи багатьох вітчизняних та міжнародних форумів визначили екологічне виховання й інформування населення та підготовку висококваліфікованих фахівців екологічної сфери одними з найважливіших і найнеобхідніших засобів для забезпечення гармонійного розвитку всіх країн. Для успішної реалізації цих завдань потребує реформування екологічна освіта. Процес реформування повинен здійснюватись шляхом обов'язкового врахування законів екології, наукових принципів та закономірностей біологічної, економічної, технологічної, соціальної і військової сфер. Цей процес повинен носити комплексний характер [3].

У документації міжнародної нормативно-правової освітньої бази останнього десятиріччя також наголошується на необхідності ефективної екологічної освіти. Україна, як і багато інших держав світу, стоїть перед вирішенням гострих екологічних і соціально-економічних проблем. Саме це зумовлює необхідність підготовки громадян із високим рівнем екологічних знань, екологічної свідомості й культури, які базуються на основі нових критеріїв оцінки взаємовідносин людського суспільства і природи. Екологічна освіта – це цілісне культурологічне явище, поєднання процесів виховання, навчання, розвитку особистості.

Головне завдання екологічної освіти – формування екологічної культури шляхом екологізації програм підготовки та навчальних дисциплін, а також професійної підготовки фахівців-екологів через базову екологічну освіту.

Головними завданнями екологічної освіти визначено:

1. Формувати екологічну культуру населення.
2. Готувати фахівців для народного господарства в галузі екології (вчителів, викладачів – для галузі освіти; фахівців – для роботи у державних органах управління в галузі охорони навколишнього середовища та раціонального природокористування, у громадських екологічних організаціях).

Високоморальні загальнолюдські цінності в поєднанні з високопрофесійними екологічними знаннями, природничо-науковими та соціогуманітарними знаннями забезпечить ефективність екологічної освіти [3].

Неперервна екологічна освіта передбачає організацію виховання і навчального процесу від дитинства до глибокої старості. Стадії навчання змінюють одна одну: дошкільне виховання (родинне виховання); загальна середня екологічна освіта (початкова (1-4 класи), основна (5-9 кл.); старші класи (10-12 кл.)); середня професійна екологічна освіта (базується на змісті, формах, методах шкільної екологічної освіти та враховує особливості впливу на довкілля конкретних галузей народного господарства); вища екологічна освіта (завершення формування екологічної культури фахівців за різним фахом, а з іншого боку, підготовка фахівців із профільною вищою екологічною освітою чотирьох рівнів (початкова, базова і два рівні повної вищої екологічної освіти)); післядипломна екологічна освіта (система підвищення кваліфікації та перепідготовки державних службовців, керівного складу підприємств, організацій, установ, підприємців за різними аспектами природоохоронної діяльності та раціонального використання природних ресурсів, екологічна освіта дорослих, підготовка фахівців-екологів найвищої кваліфікації: кандидатів та докторів наук у галузі екології та охорони навколишнього середовища, на базі провідних ВНЗ) [3, с. 25].

Професійна підготовка фахівця є однією з взаємозв'язаних підсистем структури професійної освіти як педагогічної системи, а основною метою й результатом професійної освіти є підготовка кваліфікованого фахівця відповідного рівня і профілю, конкурентоздатного на ринку праці, який буде висококваліфікованим фахівцем не тільки у своїй галузі, але й у суміжних, готового до постійного професійного зростання, соціальної і професійної мобільності [13, с. 115].

Професійна підготовка екологів – особливо важлива складова екологічної освіти, адже, професійні кадри сфери охорони та захисту навколишнього середовища – це підготовлені фахівці, здатні забезпечити успішну діяльність у всьому її різноманітті, розв'язати проблеми й виконати завдання, поставлені перед екологічною сферою на сучасному етапі [11, с. 12].

Професійна підготовка майбутніх екологів здійснюється на етапах здобуття вищої екологічної освіти й післядипломної екологічної освіти. Професійна підготовка майбутнього еколога проводиться за двома напрямками: фахівців-екологів освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавр, спеціаліст та магістр для освітньої галузі (вчителів, викладачів) (готують педагогічні ВНЗ і класичні університети) та фахівців-екологів для державних органів управління в галузі охорони навколишнього середовища та раціонального природокористування, громадських організацій, для підприємств, установ, організацій різних галузей народного господарства [3, с. 25]. Обидва цих напрями дуже важливі для країни, адже успіх вирішення завдань екологічного навчання та виховання підрастаючого покоління цілком залежить від профе-

сійної майстерності, ерудиції та екологічної культури майбутнього викладача екологічних дисциплін [10]. З іншого боку, сфера професійної діяльності майбутнього еколога, який працюватиме за другим напрямом, пов'язана з вирішенням питань екологічної безпеки не тільки однієї країни, а іноді й світової спільноти. Саме тому якісна професійна підготовка майбутніх екологів має таке важливе значення на сучасному етапі розвитку освіти України.

Серед основних стратегічних напрямків розвитку екологічної освіти – розвиток міжнародних зв'язків і співробітництва в галузі екологічної освіти й науки, охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів, збереження біосфери і цивілізації. На нашу думку, цей стратегічний напрямок особливо важливий у професійній підготовці майбутніх екологів, адже особливість майбутньої професійної діяльності еколога – вирішення професійних питань не тільки в Україні, але й далеко за її межами. Саме тому однією з першочергових вимог до сучасних екологів є високий рівень володіння професійно орієнтованою іноземною мовою, що зумовлює необхідність реорганізації процесу іншомовної підготовки майбутніх екологів. В умовах розвитку й постійного розширення міжнародних контактів саме іноземна мова стає найважливішим засобом професійної комунікації майбутніх екологів, що спричинило посилення мотивації у вивченні мов [12]. Іншомовна підготовка – невід'ємна складова частина професійної підготовки майбутніх екологів в умовах розширення міжнародних зв'язків України, реформування її економіки та гуманітаризації вищої освіти. Сучасний еколог повинен володіти знаннями, технологіями, прийомами, ефективними методами швидкого професійного реагування на різні екологічні катастрофи; вміти застосувати свої різноманітні фундаментальні і прикладні знання в попередженні цих екологічних катастроф і нещасних випадків, а також володіти вмінням самостійного пошуку та опрацювання необхідної інформації професійного характеру, кількість якої в екологічній сфері невпинно зростає [1, с. 7]. Зважаючи на специфіку діяльності майбутнього еколога, забезпечення реалізації поставлених завдань професійної діяльності неможливе без ефективної іншомовної підготовки.

Традиційний підхід у навчанні іноземної мови студентів нефілологічних спеціальностей зводиться, як правило, до рутинного перекладу професійних текстів, що в майбутньому викликає проблеми в спілкуванні. Сучасний етап розвитку суспільства вимагає від майбутнього фахівця не тільки розуміння фахових текстів іноземною мовою, а й здатності спілкуватися. Такі нові вимоги зумовлюють необхідність звертання до нових комунікативних чи інтенсивних методів навчання, переорієнтації на навчання спілкуванню іноземною мовою.

Для досягнення бажаного результату іншомовного професійного спілкування майбутні екологи повинні вміло використовувати як вербальні, так і невербальні засоби спілкування. Інваріантними компонентами кожного успішного акту спілкування є [15, с. 6-7]:

1. Особа, яка надсилає повідомлення (комунікатор). Комунікатор може надсилати повідомлення в письмовій, усній формах або невербальними засобами.

2. Саме повідомлення. Повідомлення може бути у письмовій, усній формі або виражене невербальними засобами, а може поєднувати різні засоби спілкування.

3. Передавання повідомлення. Повідомлення може бути передано різними шляхами: як в письмовій формі (поштою, з використанням факсів, інших засобів зв'язку), так і в усній формі під час особистої розмови, на зустрічі, презентації, під час телефонної розмови тощо. Невербальне повідомлення може бути передане за допомогою «мови тіла», жестів, міміки.

4. Одержувач повідомлення (реципієнт). Успішність розуміння отриманого повідомлення прямо залежить від знань, інтересу й емоційного стану отримувача.

5. Тлумачення повідомлення. Отримувач інтерпретує (тлумачить) повідомлення. Тлумачення може відрізнятись від очікуваного або справжнього повідомлення.

6. Повідомлення у відповідь. Комунікатор і реципієнт обмінюються один із одним повідомленнями в письмовій, усній чи невербальній формі або за допомогою комбінацій цих засобів спілкування. Такі повідомлення можуть містити письмову відповідь, усні запитання, невербальні жести («мова тіла», міміка).

Усі ці компоненти створюють модель спілкування, яку можна зобразити у вигляді схеми (рис. 1):

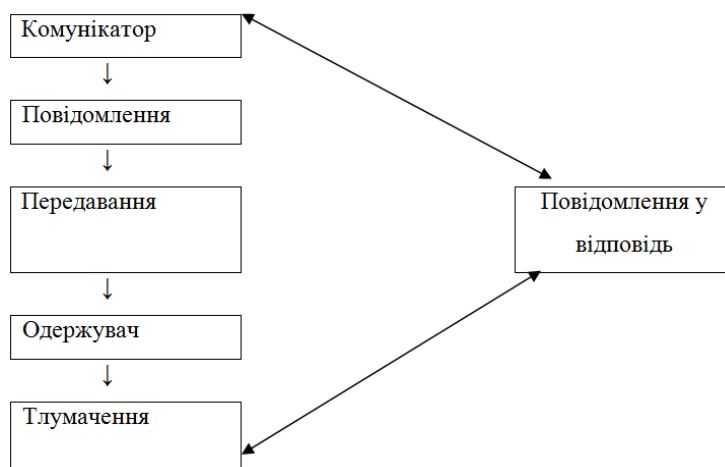

Рис. 1. Модель спілкування

Успішність комунікативного акту забезпечується врахуванням таких чинників [15, с.7-10]:

1. Особистості одержувача й відправника повідомлення (як одержувач, так і відправник повідомлення повинні володіти однаковими фактами, ідеями, мовою; емоційний стан та особистий досвід, інтерес та мотивація, які мають відношення до предмету повідомлення обох учасників спілкування також впливають на процес сприйняття).

2. Акуратність і точність відправника повідомлення або самого повідомлення (так, недбалість комунікатора або некоректно написане повідомлення утруднюють успішність спілкування).

3. Перешкоди в спілкуванні (фізичне й емоційне роздратування зовнішніми чинниками (надто холодне або надто жарке приміщення, де відбувається спілкування, особисті проблеми комунікатора та реципієнта), різниця в інтерпретації слів і виразів)).

4. Навички використання мови комунікатором і реципієнтом (відправник повинен формулювати повідомлення максимально виразно, чітко, уникаючи використання сленгу, жаргону. Одержувач повинен також бути готовим прочитати або вислухати повідомлення з розумінням).

Проаналізовані чинники мають вплив на успішність процесу спілкування загалом та на успішність процесу спілкування в іншомовному середовищі, зокрема. Тому майбутній еколог повинен володіти необхідними знаннями у своїй професійній сфері не тільки рідною, а й іноземною мовами, вміннями та навичками використання іноземної мови у різних ситуаціях професійного спілкування, щоб уникнути проблем зі сприйняттям і розумінням інформації. Уміння правильно вступати в міжособистісну взаємодію під час виконання професійних задач багато в чому забезпечить успішність виконання цих задач для майбутніх екологів, адже саме вміння спілкуватись у формальних і неформальних контекстах дозволить майбутньому фахівцю-екологу ефективно виконувати поставлені перед ним завдання професійного характеру.

Міжособистісне спілкування досліджувало багато вітчизняних та зарубіжних вчених. Так, В. Куніцина визначає міжособистісне спілкування як взаємодію між декількома людьми, яка здійснюється шляхом використання вербальних (мовленнєвих) та невербальних засобів впливу, результатом якої є психологічний контакт і певні стосунки між людьми, взаємний обмін досвідом між людьми, які знаходяться у певній просторовій близькості, маючи при цьому можливість чути, бачити, торкатись один до одного, реалізовувати зворотній зв'язок без труднощів [4, с. 12-13]. Дж. Де Віто визначає міжособистісне спілкування як один з типів спілкування. Він класифікує типи спілкування таким чином: інтерперсональне (мовець веде бесіду сам з собою, а саме: аналізує свої дії, вчинки, оцінює їх зі своєї точки зору, обґрунтовує прийняті ним рішення, розмірковує над своїми майбутніми намірами); міжособистісне (взаємодія двох окремих людей); спілкування в межах невеликої групи осіб; виступ із промовою (спілкування мовця з аудиторією); медіа-комунікація [14, с. 3].

Основою міжособистісного спілкування є використання певних моделей та засобів комунікації. Модель спілкування є схемою, яка демонструє процес комунікації. Н. Микитенко умовно поділяє типи моделей комунікації на дві групи: загальні та спеціальні. До загальних відносить: лінійну, інтерактивну та трансакційну моделі, які відображають варіанти взаємного обміну суб'єктивним досвідом сторін спілкування. До спеціальних: модель балансу, модель налагодження стосунків, модель формування самоповаги та інші. Ці моделі, на думку науковця, ілюструють шляхи вирішення різних проблемних ситуацій, які виникають у процесі міжособистісного спілкування [7, с. 20]. Лінійна модель комунікації передбачає певну дію з боку відправника інформації, а саме – він кодує свої ідеї у певне повідомлення й надсилає його одержувачу інформації через використання усного мовлення, письмового повідомлення та ін. У випадку використання такої моделі спілкування одержувач повідомлення виступає лише об'єктом впливу. Така модель спілкування застосовується в навчальному процесі під час проведення лекційних занять. Основою інтерактивної моделі спілкування є зворотний зв'язок і круговий характер його реалізації. Учасники спілкування міняються місцями. Така модель досить активно й ефективно застосовується в навчальному процесі для проведення практичних занять, у тому числі і для проведення практичних занять з іноземної мови. Трансакційна модель передбачає одночасність відправлення та отримання повідомлень учасниками процесу спілкування. Використання трансакційної моделі дозволяє максимально активізувати всіх учасників процесу спілкування. У навчальному процесі використання трансакційної моделі створює максимально сприятливі педагогічні умови для забезпечення успішності процесу підготовки майбутніх екологів до професійного спілкування в іншомовному середовищі. Використання трансакційної моделі в процесі підготовки майбутніх екологів до професійного спілкування дозволить їм максимально наблизитись до реальних професійних ситуацій, відчути себе повноцінним учасником спілкування.

Комунікативна підготовка майбутніх фахівців напряму «Екологія» є важливим аспектом загальної професійної підготовки екологів. Головне призначення вивчення іноземної мови є не лише сама мова, але й мовленнєва діяльність, тобто здатність майбутнього еколога якісно спілкуватись іноземною мовою. Тому, кінцевим результатом навчання повинне бути формування комунікативних умінь: говоріння, аудіювання (розуміння на слух), читання й письма, а також вміння використовувати ці навички для вирішення комунікативних завдань [2, с. 8; 5, с. 48]. Саме такий підхід до іншомовної професійної підготовки, на нашу думку, забезпечить майбутнього еколога комплексом знань, умінь, навичок, які дозволять йому успішно використовувати іноземну мову як у професійній діяльності, так і для самоосвіти й саморозвитку особистості.

Висновки. Проаналізувавши державні документи, присвячені питанню підвищення ефективності екологічної освіти України, можемо зробити висновки, що для забезпечення успішної діяльності майбутнього еколога важливим є володіння іноземними мовами. Іншомовна професійна підготовка визначена важливим елементом професійної підготовки еколога, адже, Галузевим стандартом вищої освіти України визначено головні завдання професійної підготовки майбутніх екологів, одне з першочергових серед яких – формування готовності до здійснення ефективної комунікативної взаємодії в умовах іншомовного професійного середовища, тобто до професійного спілкування в іншомовному середовищі. Саме вирішенню цього завдання сприятиме підвищення ефективності іншомовної професійної підготовки майбутніх екологів в Україні. Загальною метою іншомовної професійної підготовки майбутніх екологів повинне бути забезпечення їхньої готовності до здійснення ефективної комунікації в академічному та професійному оточенні, тобто їхньої адекватної поведінки в реальних ситуаціях академічного та професійного життя.

Готовність майбутнього фахівця до здійснення комунікації іноземною мовою забезпечить йому достойне місце на внутрішньому й світовому ринку праці. Ефективна іншомовна професійна підготовка майбутнього еколога допоможе йому поглибити фактичні знання з політичних, економічних, географічних, демографічних, екологічних питань, спочатку країни, мову якої вивчатимуть, а потім, володіючи мовою, і про інші країни світу, у межах яких необхідно буде працювати у зв'язку з професійною необхідністю.

Подальші дослідження. Особливості іншомовної професійної підготовки майбутніх екологів у системі екологічної освіти України не вичерпуються аналізом шляхів здійснення цієї підготовки, визначенням місця і значення іншомовної професійної підготовки майбутніх екологів, аналізом особливостей підготовки майбутніх екологів до професійного спілкування в іншомовному середовищі в процесі іншомовної професійної підготовки. Перспективи подальших досліджень цієї проблеми можуть охоплювати аналіз особливостей іншомовної професійної підготовки майбутніх екологів шляхом використання кращих ідей закордонного досвіду.

Список літератури:

- 1. Білецька Г. А.** Педагогічні умови інтеграції фундаментальних і професійно-орієнтованих дисциплін у підготовці екологів : автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Г. А. Білецька. – Вінниця, 2004. – 19 с.
- 2. Гришкова Р. О.** Педагогічні умови реалізації особистісно-орієнтованого навчання іноземної мови студентів нефілологічних спеціальностей вищих закладів освіти : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / Р. О. Гришкова. – К., 2000. – 20 с.
- 3. Концепція екологічної освіти України** // Директор школи. – 2002. – №16 (208). – С. 20-29.
- 4. Куницяна В. Н.** Межличностное общение : [учебн. для вузов] / В. Н. Куницяна, Н. В. Казаринова, В. М. Погольша. – СПб : Питер, 2003. – 544 с.
- 5. Мегалова И. А.** Новейшие информационные и коммуникационные технологии формирования иноязычной компетенции в российских и зарубежных вузах (сравнительный анализ) : дис. ...канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Ирина Анатольевна Мегалова. – Саратов, 2000. – 180 с.
- 6. Микитенко Н. О.** Технологія формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців природничого профілю / Н. О. Микитенко. –Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2011. – 411 с.
- 7. Національна доктрина розвитку освіти** // Освіта. – 2002. – №26. – С. 2-4.
- 8. Некос В. Ю.** Основи формування національної технології вищої екологічної освіти в Україні / В. Ю. Некос, А. Н. Некос // Вища освіта України. – 2006. – № 1. – С. 32-36.
- 9. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 787** "Про перелік напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями" // Освіта в Україні : Нормативна база. – К. : КНТ, 2011. – С. 289-324.
- 10. Симоновська М.** Методичні аспекти підготовки майбутнього вчителя-еколога [Електронний ресурс] / М. Симоновська // Історія української географії. Всеукр. наук.-теорет. часопис. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2006. – Вип. 2 (14). – С. 78-82. – Режим доступу : <http://ukr-tur.narod.ru/istoukrgeo/allpubl/natur/metaspid.htm>.
- 11. Старовойт С. М.** Професійна підготовка фахівців з охорони та захисту навколишнього середовища у вищих навчальних закладах Великої Британії : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти” / С. М. Старовойт. – К., 2005. – 20 с.
- 12. Сура Н. А.** Навчання студентів професійно-орієнтованого спілкування іноземною мовою : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 „Теорія та методика професійної освіти” / Н. А. Сура. – Луганськ, 2005. – 20 с.
- 13. Філіппова Л.Л.** Вплив компетентнісного підходу на підвищення якості підготовки майбутніх фахівців університетів / Л. Л. Філіппова // Педагогіка, психологія і соціологія : наук. праці / ред. колегія: Є. О. Башков, П. В. Стефаненко та ін. – 2009. – Вип. 5 (155). Ч. 1. – Донецьк, 2009. – С.114–118.
- 14. De Vito J.** Human Communication : The Basic Course / J. De Vito. – 8th ed. – New York : Longman, 2000. – 453 p.
- 15. Camp S. C.** College Communication / Camp S. C., Satterwhite M. L. – Glencoe : McGraw-Hill, Columbus, Ohio, 2003. – 450 p.

ИНОЯЗЫЧНАЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ ЭКОЛОГОВ В СИСТЕМЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ УКРАИНЫ

В статье определены особенности иноязычной профессиональной подготовки будущих экологов в системе экологического образования Украины. Осуществлен анализ путей достижения максимальной эффективности иноязычной профессиональной подготовки будущих экологов. Определено значение иноязычной профессиональной подготовки как составляющей профессиональной подготовки будущих экологов. Произведена характеристика особенностей подготовки будущих экологов к профессиональному общению в иноязычной среде в процессе иноязычной профессиональной подготовки. Доказано, что готовность к иноязычной профессиональной коммуникации один из основных критериев определения уровня профессионального мастерства будущего эколога.

Ключевые слова: экологическое образование, профессиональная подготовка экологов, иноязычная подготовка, общение, профессиональное общение в иноязычной среде.

N. V. Rubel'

FOREIGN LANGUAGE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE ECOLOGISTS IN THE SYSTEM OF ECOLOGICAL EDUCATION IN UKRAINE

The peculiarities of foreign language professional training of future ecologists in ecological educational system of Ukraine are outlined in the article. The efficient ways of future ecologists' foreign language learning in the process of their professional training have been analyzed. The role and the place of foreign language professional training as a part of future ecologists' professional education have been defined. The peculiarities of future ecologists' training for professional communication in the process of foreign language professional training are described. The readiness for foreign professional communication is proved to be one of the level detection key criterion of future ecologist's professional skill.

Key words: ecological education, professional training of ecologists, foreign language training, communication, professional communication in a foreign language environment.

